

VII.520.54.2018.KŁ

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Senator RP
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP
ePUAP**

**Opinia Rzecznika Praw Obywatelskich
do projektu ustawy o zmianie ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych
i niektórych innych aktów prawnych oraz ustawy o organizacji i trybie postępowania
przed Trybunałem Konstytucyjnym
(druk senacki nr 396)**

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na Pana pismo z dnia 31 maja 2021 roku, w związku z rozpoczęciem prac nad inicjatywą ustawodawczą przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP, w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych oraz ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (druk senacki nr 396), Rzecznik Praw Obywatelskich przekazuje pozytywną opinię w przedmiocie rozwiązania zaproponowanego w projekcie.

Zgodnie z przedstawionym uzasadnieniem celem projektowanej ustawy jest – niezbędne dla zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej – usunięcie uchybień w prawie, zasygnalizowanych przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu sygnalizacyjnym z dnia 25 sierpnia 2020 r. (sygn. akt S 2/20),

opublikowanym w OTK ZU A/2020 poz. 54, a także usunięcie błędów lub niespójności językowych w ustawach: z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (dalej: ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych) oraz z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (dalej: ustawa o TK). U podstaw rozstrzygnięcia sygnalizacyjnego leży wyrok Trybunału Konstytucyjnego, dotyczący orzekania o niepełnosprawności, ogłoszony w Dzienniku Ustaw z podaniem imienia i nazwiska Skarżącego (bez anonimizacji).

Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem, któremu Konstytucja RP powierzyła stanie na straży praw i wolności człowieka i obywatela. W swojej działalności Rzecznik zajmuje się m.in. kwestiami ochrony prywatności jednostki. Należy wskazać, że **sprawa, która stanowiła impuls do podjęcia inicjatywy ustawodawczej była wcześniej przedmiotem działań Rzecznika Praw Obywatelskich.**

W 2018 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek Skarżącego w omawianej sprawie, dotyczący publikacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw w postaci niezanonimizowanej. Wnioskodawca zwrócił uwagę Rzecznika, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego publikowane w Dzienniku Ustaw nie powinny zawierać informacji identyfikujących skarżących. W jego bowiem przypadku zostały w ten sposób ujawnione na szeroką skalę dane o charakterze szczególnym, dotyczące stanu zdrowia (chorobie psychicznej), przez co doszło do naruszenia jego prawa do prywatności i prawa do ochrony danych osobowych.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2018 r. (sygn. akt SK 19/17) Trybunał Konstytucyjny rozstrzygnął skargę konstytucyjną Wnioskodawcy w postępowaniu toczącym się z udziałem RPO. Jak wskazał Wnioskodawca, sentencja wyroku TK została opublikowana w Dzienniku Ustaw (Dz. U. poz. 1241), ujawniając przy tym jego dane osobowe, które przez całe postępowanie przed Trybunałem były chronione (por. art. 74 ust. 3 i 4, art. 80 ustawy o TK). W przedmiotowej sprawie Trybunał orzekł niezgodność § 13 ust. 2 pkt 9 w związku z § 32 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110 oraz z 2017 r. poz. 1541) z art. 47 oraz art. 51 ust. 1, 2 i 5 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Sentencja wyroku TK opublikowana w Dzienniku Ustaw zawiera imię i nazwisko Wnioskodawcy, a także zakres

zaskarżenia, który wskazuje na dane o chorobie, a informacje te mogą zostać powiązane z osobą Wnioskodawcy („w zakresie, w jakim przewiduje obligatoryjne zamieszczenie symbolu przyczyny niepełnosprawności, a w konsekwencji rodzaju choroby, w szczególności choroby psychicznej, jako przyczyny niepełnosprawności w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności”). W ocenie Wnioskodawcy, „gdy orzeczenie Trybunału dotyczy prawa do prywatności i podaje szczegóły skarżonego przepisu, a także zarzuty przedstawione w skardze, które mogą ujawnić dane wrażliwe, publikacja tego orzeczenia ujawniająca dane osobowe podmiotu, który zainicjował postępowanie przed Trybunałem sama narusza prawo tego podmiotu do prywatności”.

Należy zwrócić uwagę, że obowiązek publikacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego wynika zarówno z Konstytucji RP (art. 190 ust. 2), z ustawy o TK (art. 108 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 114 ust. 1), jak i z ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych (art. 9 ust. 1 pkt 6, art. 10 ust. 1 pkt 4, art. 10 ust. 2 pkt 5 i 6). Obowiązek publikacji orzeczeń TK w Dzienniku Ustaw ma zatem podstawę w obowiązującym prawie. Artykuł 190 ust. 2 Konstytucji RP przewiduje, że orzeczenia TK w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji RP podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Ustawa o ogłaszaniu aktów prawnych wskazuje przy tym na obowiązek ogłoszenia „orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego”. Treść orzeczenia określa zaś art. 108 ust. 1 ustawy o TK, który przewiduje m.in. wskazanie podmiotu, który zainicjował postępowanie przed Trybunałem oraz innych uczestników postępowania. W myśl natomiast art. 114 ustawy o TK orzeczenia ogłasza się w odpowiednim dzienniku urzędowym na zasadach i w trybie określonych w Konstytucji RP oraz ustawie o ogłaszaniu aktów normatywnych (art. 114 ust. 1 ustawy o TK). Ogłoszenie orzeczeń zarządza zaś Prezes Trybunału (art. 114 ust. 2).

Prywatność jednostki jest wartością chronioną konstytucyjnie. Artykuł 47 Konstytucji RP zawiera ogólne gwarancje ochrony prywatności, a art. 51 Konstytucji RP odnosi się bezpośrednio do aspektów ochrony prywatności związanych z przetwarzaniem informacji o jednostce. Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny, tzw. autonomia informacyjna jednostki, oznaczająca prawo do samodzielnego decydowania o ujawnianiu innym informacji dotyczących swojej osoby, a także prawo do sprawowania kontroli nad takimi informacjami, znajdującymi się w posiadaniu innych podmiotów (wyrok TK z dnia

19 lutego 2002 r., sygn. akt U 3/01). W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich istnieje zagrożenie związane z tym, że osoby, których konstytucyjne prawo do prywatności informacyjnej zostało naruszone, będą się obawiały szukać ochrony prawnej z powodu lęku przed ponownym ujawnieniem swoich danych. Omawiana inicjatywa ustawodawcza znacząco niweluje takie ryzyko. Jednocześnie ujawnianie w dzienniku urzędowym danych osobowych skarżącego nie stanowi istotnej wartości z perspektywy ochrony prawa dostępu do informacji publicznej. Należy wskazać, że Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał się w tej sprawie do Dyrektora Biura Służby Prawnej Kancelarii Trybunału Konstytucyjnego oraz do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych¹. Na podstawie odpowiedzi uzyskał przekonanie, że interwencja legislacyjna jest optymalnym sposobem postępowania w tej sprawie.

Warto zauważyć, że zasadę anonimizacji swoich orzeczeń wprowadził z dniem 1 lipca 2018 r. Trybunał Sprawiedliwości UE w sprawach wszczynanych przez sądy krajowej pytaniami prejudycjalnymi². Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że w ten sposób „podąża za obserwowaną w państwach członkowskich tendencją wzmocnienia ochrony danych osobowych w obliczu rosnącej liczby narzędzi wyszukiwania i rozpowszechniania informacji. Niedawne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości odzwierciedla ponadto tę tendencję wraz ze wzrastającą liczbą wyroków wydawanych w tej dziedzinie (...)”.

Mając na względzie powyższe, Rzecznik Praw Obywatelskich projekt nowelizacji Senatu RP ocenia pozytywnie.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

¹ Zob. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wrazliwe-dane-o-zdrowiu-ujawnione-w-wyroku-tk-wed%C5%82ug-rpo-naruszono-prawo-do-ochrony-danych-osobowych>

² Zob. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-06/cp180096pl.pdf>